



## Historische wandeling Liempde

...in Het Groene Woud



Lengte: ca. 6 km

### Toponiemenbanken

Deze route behoort tot een serie fiets- en wandelroutes die langs één of meerdere toponiemenbanken in Het Groene Woud komen. Op al deze zitbankjes staat een toponiem die hoort bij het gebied waar het bankje staat. Een toponiem is een plaatsaanduiding of veldnaam die vroeger werd gebruikt. Bij de banken staat ook een informatiebordje met historische wetenswaardigheden over de locatie waar je op dat moment bent. Hierdoor kom je meer te weten over de geschiedenis van Het Groene Woud. Het is een prachtige wandeling en een historische ontdekkingstocht. In totaal staan er, verspreid over Het Groene Woud, zevenendertig toponiemenbanken. De banken zijn in 2012 en 2014 geplaatst door de Stichting Brabantse Bronnen.

### Landschapscanon van Het Groene Woud

De plaatsing van de toponiemenbanken maakt deel uit van het project Landschapscanon van Het Groene Woud. De canon is in juni 2015 gepresenteerd door de Stichting Brabantse Bronnen in de vorm van een website en een boek. Ze geven inzicht in de historische landschapontwikkeling van Het Groene Woud, vanaf de prehistorie tot heden, en vertellen een regionaal verhaal over de landelijke gemeenten in het gebied. Als uitwerking op de landschapscanon zijn ook enkele erfgoedprojecten uitgevoerd. Projecten die de geschiedenis van het gebied zichtbaar maken en de kwaliteit van het landschap versterken. Het plaatsen van de zevenendertig toponiemenbanken is hier een voorbeeld van.

### Velderse wal

“Tijdens de vroege Middeleeuwen behoorde Velder tot een omvangrijk vochtig bosgebied waartoe ook de andere leembossen in de omgeving behoorden. Een deel van dit woud kwam terecht bij Leuvense Norbertijnenabdij van 't Park (het huidige Heerenbeek) en een deel kwam terecht bij de heer van Boxtel, waaronder het huidige Velder. Op Velder is in de Middeleeuwen de rondlopende Velderse wal ten dienste van de jacht aangelegd. Deze wal dateert mogelijk rond het jaar 1300.”

### Provincie Noord-Brabant

### Bychelaer

“'t Goet ten Bychelaer' was een leengoed van de hertog van Brabant, gelegen op Vrilikhoven. Dit is één van de oudste herdgangen van Liempde. De familienaam Van den Biggelaar is mogelijk terug te voeren tot dit leengoed. Laar-namen komen in Brabant overvloedig voor. Over het algemeen verwijzen ze naar een bosachtig, moerassig terrein of een omheind gebied in een bosachtige streek, gebruikt als veeweide of voor hakhoutwinning.”



Mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de provincie Noord-Brabant en Streekfonds Het Groene Woud. Kijk voor alle wandel- en fietsroutes van deze serie op [www.hetgroenewoud.com](http://www.hetgroenewoud.com).

### Toponiemenbanken en grenswallen

*Bychelaer - Velderse wal*

Ben je nieuwsgierig geworden naar de Landschapscanon van Het Groene Woud? Kijk dan op [www.landschapscanonhetgroenewoud.com](http://www.landschapscanonhetgroenewoud.com). Het boek met als titel 'Het Groene Woud. De ontwikkeling van landschap, natuur en bewoning.' is te bestellen via [www.picturespublishers.nl](http://www.picturespublishers.nl).





## Start bij Café Het Wapen van Liempde, Raadhuisplein 4 in Liempde

De wandelroutes in deze serie zijn voornamelijk gebaseerd op het bestaande knooppuntennetwerk.

Loop vanuit het café **R-door** over het pleintje en steek de Dorpsstraat over. Daar staat het paaltje van Wknp:77 (bij cafetaria De Vuurput).

Loop richting Wknp:78 (**R-door** richting het park). Je loopt o.a. langs het oude raadhuis van Liempde en het beeldje van de struifbakster. Loop nu schuin naar **links** de Oude postbaan in. Negeer de zijwegen en loop **R-door**. Op de splitsing met Koestraat staat Wknp:78. Ga hier **R-door** en blijf de bocht volgen richting Wknp:79. Volg de gele pijlen tot de kruising. Steek aan het einde van de Oude Postbaan de kruising over. Hier staat het paaltje van Wknp:79. Wandel **R-door** (Hamsestraat) richting Wknp:82 en de derde splitsing **R-af** (volg de gele pijl - Dazingstraat). Nu alle zijwegen negeren en de Dazingstraat helemaal uitwandelen. Op de kruising met paaltje Wknp:82 moet je dus ook **R-door** richting Wknp:73.

Sla aan het einde van de Dazingstraat **L-af** (Barriereweg). Ga over het viaduct van de A2 en sla meteen de eerste straat **L-af** (Hollands Diep). Bij de splitsing **R-aanhouden** (gele pijl). Negeer nu alle zijwegen en volg de gele pijlen tot aan het einde van Hollands Diep. Steek hier de weg over en je komt uit bij Wknp:73 (Velderseweg). Hier is de keuze om nog een leuk ommetje extra te maken over Landgoed Velder langs de Velderse wal.

### Velderse wal

Terwijl je deze route loopt, zie je een gedeelte van de Velderse wal. Deze wal heeft een zeer hoge cultuurhistorische waarde. De Velderse wal had vroeger meerdere functies. Het was de gemeentegrens tussen Boxtel en Oirschot, de parochiegrens tussen Boxtel en Oirschot (na 1603 tussen Liempde en Oirschot), de eigendoms grens tussen Hertog van Brabant (later Heren van Boxtel) en Abdij van het Park (Premonstratenzer Kloosterorde) en het was de kwartiergrens tussen Peelland en Kempenland. Daarnaast had het een werende functie tegen dieren en houtrovers. Het is ook bekend dat er een houtwal op de grenswal heeft gestaan. De houtwal kan een extra verdedigingsfunctie hebben gehad, maar was waarschijnlijk meer bedoeld voor de houtvoorziening.

### Grenswallen in Het Groene Woud

Stichting Brabantse Bronnen heeft i.s.m. SPPiLL gedeelten van de Velderse wal en grenswallen in De Geelders hersteld en meer zichtbaar gemaakt door het aanplanten van authentieke, inheemse planten. Dit vormde één van de erfgoedprojecten als onderdeel van de Landschapscanon van Het Groene Woud. De gedeelten van De Velderse wal zijn opgenomen in deze route.

### Route langs de Velderse wal (ca 2 km)

Sla bij Wknp:73 **L-af** en blijf de gele pijlen volgen richting Wknp:72 (loop door het tunneltje onder het spoor). **LET OP:** daar aangekomen verlaten we het Wknp-systeem en gaan we **L-af** richting Landgoed Velder. Wandel met de bocht mee naar de ingang en loop daarna alsmaar **R-door** (de brede laan volgen). Aan het eind van het pad kom je op de grote ronde met zes dreven (paden). Ga voor de zitbank met de tafel **L-af** (rond paaltje aan de rechterkant – Heerenbeekroute). Loop nu alsmaar **R-door** tot aan de dubbele balken bij de ingang van Landgoed Heerenbeek. Als je voorbij de balken **R-af** gaat, zie je aan de rechterzijde een gedeelte van de Velderse wal (als verhoging in het landschap). Als je vanaf de balken naar links gaat, zie je ook een stuk van de Velderse wal (aan de linkerkant).

Draai nu om en loop terug tot aan de bank (houten boomstam) bij de negen dreven. Neem het derde pad **R-af** (het tweede en vierde pad zijn rustgebieden dus je moet het pad daar tussenin nemen). Loop nu alsmaar **R-door**. Een stukje verder kom je op een ronde met zes dreven en in het midden een boom. Blijf ook hier **R-door** wandelen. Ga aan het einde van het pad (voor de slagboom) **L-af**. Negeer nu alle zijwegen en



### Verklaring van de tekens:

**R-af** = Rechtsaf **L-af** = Linksaf **R-door** = Rechtdoor  
**Wknp** = Wandelknooppunt **Hpnr** = Huisnummer

De wandeling gaat veelal over makkelijk te bewandelen wegen die geheel verhard zijn. Alleen het gedeelte over Landgoed Velder bestaat uit veel zandpaden. Stevige wandelschoenen zijn daarom aan te raden. Aan het begin en einde van de route is er een horecagelegenheid.



wandel door tot het eind van het pad. Sla bij Hnr:19 **R-af** (je bent nu weer terug in de brede laan van Landgoed Velder). Loop nu het landgoed weer uit en ga terug naar Wknp:72. Volg hier weer de gele pijlen naar Wknp: 73.

### Verder gaan bij Wknp:73

Wandel bij Wknp:73 **R-door** richting Wknp:74 (negeer alle zijwegen). Sla aan het eind van de Velderseweg **L-af** het fietspad op. Steek vervolgens na ca. 20 meter de weg over en ga **R-af** (gele pijl – Vrillkhovenseweg). Sla aan het eind van deze weg **R-af** en steek de weg over. Je komt uit bij Wknp:74. Wandel hier **R-door** richting Wknp:10. Aan de linkerkant passeer je de toponiemenbank 'Bychelaer'. Bij Wknp:10 **L-af** richting Wknp:75 (door de fietstunnel onder de A2). Ga voorbij de fietstunnel **L-af** en meteen weer **R-af**. Volg vanaf Wknp:75 richting Wknp:76. Loop nu dus **R-door** Liempde binnen. Negeer alle zijwegen en volg de gele pijlen. Steek de kruising met Oude Dijk over. Hier staat Wknp:76. Ga bij dit Wknp **R-af** over de stoep langs de Oude Dijk richting Wknp 77. Negeer wederom alle zijwegen en loop alsmaar **R-door** tot Wknp:77. Je bent aan het einde van de wandeling.

### Colofon:

Opdrachtgever: Stichting Brabantse Bronnen | Route en foto's: Albert Brossers  
Coördinatie en teksten: Van 't Laar Hof | Vormgeving: Van Nunen Design